

LEERPLAN GAN (groep 2; 5 - 6 jaar)

Module **9**

Aantal lessen **4**

ח ט פ

PESACH

© JELED-NIK Afdeling Onderwijs

www.jeled.net

GAN	ALEF	BET	GIMMEL	DALET	HEE	WAW
-----	------	-----	--------	-------	-----	-----

Ideeën: Leila Notoadikusumo
Illustraties: Marchien Mayer

Omgeving:

Maak de kinderen nieuwsgierig door materiaal van Pesach neer te leggen of te hangen. Laat Pesachliedjes horen, neem matses mee, hang illustraties op van de sederschotel, leg een hagada of een sederschotel neer etc. Deze module geeft veel voorbeelden van activiteiten en werkbladen. Je hoeft niet alles te behandelen, maak een keuze!

LES 1

De kinderen maken kennis met het eerste deel van het verhaal van Pesach aan de hand van verschillende onderwerpen en activiteiten.

A Slavernij en vrijheid**Inleiding**

Vorbereiding: Hang **Werkblad 1 In Egypte** op het bord (A-3 formaat, kleur het eventueel zelf in). Laat het liedje *avadiem hajienoe* horen en vraag de kinderen of ze al weten waar de les vandaag over gaat.

Werkwijze: Speel het spelletje 'De koning beveelt'. Kies een kind uit dat de koning mag zijn. De koning deelt allerlei bevelen uit die de kinderen uitvoeren. Alleen wanneer er vooraf wordt gezegd 'De koning beveelt' moeten de kinderen aan de opdracht voldoen, zegt de koning deze woorden niet van tevoren, dan gaat iedereen gewoon door met waar hij mee bezig was. Bespreek na een paar keer spelen en van koning te hebben gewisseld wat een koning is en wat bevelen zijn. Vertel over Farao in Egypte. Vertel over de slavernij van het Joodse volk, leg uit wat een slaaf is en wat een vrij mens is. Zijn wij nu hier slaven of vrije mensen? Waarom? Heeft een koning nu nog zoveel macht? In sommige landen wel, in Nederland niet. Zijn er nu nog slaven?

Vertel dan het Pesachverhaal vanaf de slavernij in Egypte (hoe kwamen we in Egypte) tot de 10 plagen. Gebruik als basis 'Het verhaal van Pesach' uit de module.

Activiteit 1

Vorbereiding **Werkblad 1 In Egypte**. Bedenk van tevoren vragen naar aanleiding van de tekening. Geef ieder kind het werkblad op A-4 formaat.

Werkwijze Speel het spelletje Ik zie ik zie wat jij niet ziet, n.a.v. het werkblad. Jij omschrijft iets van de tekening, de kinderen raden wat je bedoelt en kleuren het daarna in. Geef vooral opdrachten waardoor de kinderen naar de details van de slavenarbeid en de Farao moeten kijken.

B De 10 plagen

Vorbereiding: Hang **Werkblad 2 De tien plagen** op het bord.

Werkwijze: Vertel in het kort nog even wat er aan vooraf ging en ga door met het verhaal van de 10 plagen (de 10 straffen). Noem ze stuk voor stuk op, vertel na elke plaag dat Farao telkens weer Mosje en Aharon liet komen. Steeds weer beloofde hij dat hij het Joodse volk vrij zou laten als de plaag zou stoppen, maar dat hij zich telkens weer niet zijn belofte hield. Daardoor liet God steeds weer een nieuwe plaag komen. Tot de laatste plaag, de ergste plaag kwam.

Vertel ook dat we nooit blij zijn als andere mensen doodgaan, we zijn wel blij omdat we gered zijn. Wijs de plagen aan het eind nog eens aan en noem ze op, eventueel ook in het Ivriet.

Activiteit 2:

Vorbereiding: Voor elk kind **Werkblad 2 De tien plagen** en 10 vouwblaadjes, wat lijm, een schaar en een nieltang.

Werkwijze: Laat de plagen rondom uitknippen en elk op een apart vouwblaadje plakken. Bij iedere plaag wordt het goede getal geschreven. Leg de plagen op volgorde en niet ze vast zodat je een boekje krijgt. Wie kan de plagen nog eens opnoemen?

Activiteit 3: memory

Vorbereiding: Voor 2 kinderen. Knip de kaartjes van **Werkblad 3 Plagen memory** uit.

Werkwijze: Verdeel de kinderen in paren en speel memory. Wie kan de plagen ook benoemen?

C Het verhaal over de uittocht uit Egypte

Inleiding

Vorbereiding: Hang **Werkblad 4 Hoera, we zijn vrij!** liefst weer ingekleurd op bord en neem een aantal verschillende hagadot met illustraties mee.

Werkwijze: Herhaal kort wat er vooraf ging door het stellen van vragen. Ga dan verder met het verhaal, op een spannende manier. Vertel dat Farao al heel snel spijt kreeg en met zijn enorme leger het Joodse volk achterna ging om ze terug te halen. Tegelijkertijd was het Joodse volk bij de Rietzee aangekomen. Daar raakten de mensen in paniek. Wat moesten ze doen? Aan de ene kant kwam het leger van Farao eraan en aan de andere kant was daar de zee. Vertel dat Mosje ging dawwenen en dat de zee zich splitste, zodat het hele volk er doorheen kon lopen. Leg accent op het grote wonder en benadruk weer dat we heel erg blij zijn dat het Joodse volk gered was, maar dat we het ook wel heel erg vinden dat er zoveel mensen waren verdrongen. In sjoel zeggen we bij een feest vaak een tefilla die heel feestelijk is: Hallel. Op Pesach zeggen we half Hallel, omdat we blij zijn en toch ook niet helemaal blij. Waarom?

Dan vertel je dat we dit verhaal over de slavernij, de 10 plagen en de uittocht uit Egypte nooit meer willen vergeten. Daarom vieren we elk jaar weer Pesach en vertellen elkaar op Sederavond dit verhaal. Elk jaar weer zijn we blij dat God ons zo wonderbaarlijk geholpen heeft. Het boek waar het verhaal in staat heet Hagada (vertelling) er staan ook liedjes in waarin we God danken. Laat de hagadot rond gaan en laat wat plaatjes zien. Waar gaat het plaatje over?

Activiteit 4 Sederpuzzel.

Vorbereiding: Voor elk kind **Werkblad 5 Sederpuzzel**, in stukken geknipt. Doe de stukjes per kind in een envelop en schrijf er de naam van het kind op. Verder voor elk kind een A4 blad en wat lijm. *Werkwijze:* Deel de enveloppen uit en laat de kinderen de puzzel maken. Zit de puzzel goed in elkaar, laat het geheel dan opplakken op het A4 blad. Sommige kinderen hebben hier wel wat hulp bij nodig. Wat zie je op de puzzel?

LES 2

De kinderen maken kennis met het begrip pesachschoonmaak en ze leren dat er verschil is tussen chameets en niet chameets.

Inleiding

Vorbereiding: Neem wat verpakkingen (vol of leeg) mee van koekjes, liga, spaghetti, crackers en andere bekende chameets producten. Neem ook verpakkingen van niet chameets producten mee en een matse.

Werkwijze: vertel dat het Joodse volk bij de uittocht uit Egypte geen tijd had om gewoon brood te maken. Daarom namen ze matses mee, platte broden die niet omhoog zijn gekomen in de oven, ze zijn niet gerezen. Daarom eten wij nu als het Pesach is ook geen gewone broden of dingen van meel die zijn gerezen. We eten dan geen chameets. Leg uit dat we op Pesach niet alleen geen chameets eten, we mogen het ook niet in huis hebben. Leg samen met de kinderen de verpakkingen van meelproducten apart van de andere verpakkingen. Leg niet precies uit waarom iets wel of niet chameets is, dat is veel te moeilijk. Wie kan nog meer dingen bedenken waar gewoon meel in zit? En waar helemaal geen meel in zit? Groente en fruit kun je ook noemen. Op Pesach eten we matses en dingen van matsemeel. Omdat we ook geen chameets mogen hebben of zien in ons huis, maken we voor Pesach het hele huis schoon van alle chameets. Praat over het verschil tussen een gewone schoonmaak en de Pesachschoonmaak. Op welke plekken kan er chameets zitten? In je broodtrommel, schooltas, broekzak, speelgoed, de keuken, eetkamer, auto etc. Waar zal er geen chameets zijn? Laat de kinderen zelf nadenken en antwoorden. Normaliter ligt er geen chameets achter de verwarming, maar wie een klein broertje of zusje heeft weet dat die kleintjes best een koekje op hele gekke plaatsen kunnen neerleggen. De avond voor Pesach gaan we samen het hele huis doorzoeken met een kaars om te kijken of we geen chameets hebben laten liggen: Bedikat chameets. De volgende ochtend verbranden we de laatste restjes chameets. Als we nog een beetje chameets ergens zijn vergeten, dan is dat als stof, het is niks meer waard voor ons: Bioer chameets.

Activiteit 5 Chameets-niet chameets plakken.

Vorbereiding: Knip uit receptenbladen een heleboel chameets en niet chameets producten. Maak voor elk tweetal kinderen een A3 blad met een duidelijke verticale lijn in het midden. Schrijf rechts het woord Chameets (ook in het Ivriet) en links Niet Chameets.

Werkwijze: Verdeel de kinderen in paren en geef elk paar een A3 vel, lijm en plaatjes. Plak als voorbeeld een chameets en niet chameets plaatje op de juiste plek. Laat nu de ene kant vol plakken met chameets producten en de andere met niet chameets producten. Help hier wel bij, voor kleuters is het niet zo duidelijk om te weten waar wel of geen meel in zit. Het gaat er meer om dat ze bekend worden met het idee dat er dus chameets eten is en niet chameets eten en dat we daar op Pesach verschil tussen maken.

Activiteit 6 Boterhammen zoeken.

Vorbereiding: Knip een stuk of 12 of meer boterhammen uit wit papier (half A4 formaat) en verstop ze op verschillende plaatsen.

Werkwijze: Vertel de kinderen dat je de klas hebt schoongemaakt voor Pesach, alle chameets is weg. Vraag de kinderen of zij nog even willen checken of er niks van chameets is achtergebleven. Vind dan zelf 1 boterham, vertel dat dat wel heel slordig is en laat de kinderen op zoek gaan naar de rest. Wie vindt de meeste boterhammen?

Activiteit 7 Chameets verzamelspelletje.

Vorbereiding: Voor een groepje van 4 kinderen: Knip van gekleurd karton zo'n 30 gelijke vierkantjes uit. Plak daarop plaatjes van chameets en niet chameets producten. Leg de kaartjes uitgespreid op tafel met de plaatjes naar beneden. Neem een dobbelsteen per groepje.

Werkwijze: Om de beurt mag gegooid worden, het aantal ogen van de dobbelsteen geeft aan hoeveel kaartjes je mag omdraaien. Alle chameets kaartjes mag je houden, de andere draai je weer netjes terug. Wie heeft aan het einde de meeste chameets opgeruimd?

LES 3

Introductie sederschotel, de kinderen maken kennis met de verschillende etenswaren die op de schotel liggen.

Inleiding

Vorbereiding: Natuurlijk is een echte sederschotel met alles erop en eraan (matses!) het meest didactisch verantwoord. Bedenk dat een aantal kinderen deze sederschotel alleen op joodse les in het echt zullen zien. Maar een mooie illustratie is ook bruikbaar. Of je neemt de sederschotel leeg mee en plaatjes van de spullen die erop staan.

Werkwijze: Zet de schotel in het midden neer. Vertel dat we de eerste twee avonden van Pesach uit de hagada lezen over de slavernij, de 10 plagen en de uittocht. We zetten ook een groot bord, een schotel, op tafel met allemaal vreemde etenswaren erop, de sederschotel. Ook mogen we dan lekker aan tafel leunen. Al die etenswaren en ook dat leunen hebben iets met Pesach te maken. De bedoeling is dat vooral kinderen, maar volwassenen allerlei vragen stellen op deze avond. Bespreek dan alle dingen van de sederschotel, laat eventueel voelen en proeven. Laat ook de drie matses zien en eventueel proeven (sommige mensen eten vanaf Rosj Chodesj Nisan of Poeriem geen matses meer.) Vergeet niet over het Afikoman te vertellen.

Activiteit 8 maak een sederschotel.

Vorbereiding: Voor elk kind een mooi (gekleurd?) papieren of plastic bordje en 5 papieren cakevormpjes. Verder wat boetseerlei (niet met meel!), gekleurd papier, schaar en lijm. Verder de namen van de onderdelen van de sederschotel in het fonetisch en/of Ivriet op losse kleine kaartjes.

Werkwijze: Maak met de kinderen een sederschotel. Doe dit klassikaal laat ze de de onderdelen kleien en of van papier knippen en plakken. Plak de dingen vast in de cakevormpjes en plak de cakevormpjes vast op het bord. Plak de juiste kaartjes eronder.

Activiteit 9 Afikomannetje

Vorbereiding: Koop bij de hobbywinkel wiebeloogjes, liefst een beetje grote, voor elk kind twee. Voor elk kind een plastic showmapje voor de multomap, lichtgeel papier (A4), een bruine stift of potlood, wat lijm, schaar en restjes gekleurd papier. Voor elk kind maak je nog even een kaartje waarop "AFIKOMANNETJE" staat. Eventueel wat gekleurd lint.

Werkwijze: Elk kind krijgt het nodige materiaal en knipt een grote vierkante of ronde matse uit het gele papier. Dan tekent het met de bruine stift de gaatjes op de matse. De oogjes worden er op geplakt en van gekleurd papier ook neus, mond en twee armpjes, handjes, voetjes en beentjes. Het Afikomannetje is klaar en wordt op het showmapje geplakt. Het kaartje met 'Afikomannetje' wordt eronder geplakt. Eventueel kun je de kinderen nog wat gekleurd lint door de gaatjes aan de zijkant van het showmapje laten weven.

Activiteit 10 Ma Nisjtanna.

Vorbereiding: Voor elk kind het **Werkblad 6 Ma Nisjtanna** en wat kleurmateriaal.

Werkwijze: Vertel dat kinderen Ma Nisjtana zingen op sederavond. Wat is Ma Nisjtana? Bespreek de vier vragen op volgorde. Deel het blad uit en laat per vraag een tekeningetje maken. Oefen Ma Nisjtana.

EXTRA

De kinderen leren dat we vanaf de tweede dag Pesach omertellen.

Vorbereiding: Maak voor jezelf een voorbeeld van het omertelbord van **Werkblad 7a en 7b De Omer** en hang die op het bord.

Werkwijze: Zet de kinderen in een kring en vraag wie er bijna jarig is. Hoeveel dagen moet je nog tellen? Maak duidelijk dat we allemaal weleens aftellen naar een belangrijke, of bijzondere dag. Wij hebben samen ook een bijzondere dag waar we naar toe tellen, n.l. de dag waarop we van God de Tora hebben gekregen, Sjavo'e'ot. Vanaf de tweede dag van Pesach tellen we elke avond tot we bij Sjavo'e'ot zijn, dat is 49 dagen. Vertel dat het een mitsva is om te tellen, we zeggen er ook een beracha bij. Laat zien hoe het omerbordje gebruikt, telkens gaat het poppetje een stapje omhoog, van de matse naar de Tora, van Pesach naar Sjavo'e'ot.

Activiteit 11 Omerbordje maken.

Vorbereiding: Voor elk kind **Werkblad 7 Omertellen**, lijm, een schaar, een houten wasknijper en wat kleurmateriaal. Een perforator en een stuk lint.

Werkwijze: Geef elk kind het materiaal en laat eerst een jongen of een meisje inkleuren en uitknippen. Vooral de wijsvinger moet netjes uitgeknipt zijn. Laat vervolgens op het andere blad rondom de matse en de Tora en langs de nummers uitknippen op de lijn. Plak nr. 25 boven nr. 24 vast en plak achter het jongetje of meisje de wasknijper, zodat de wasknijper precies achter de wijsvinger zit. Schrijf de naam van elk kind op de achterkant. Maak met de perforator een (1) gaatje aan de bovenkant bij de Tora, steek daar een stukje lint doorheen dat je vastknoopt. Zo kun je het omerbord ophangen.